

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Azərbaycanda
1 dolları
2 dollara
çevirən
peşəkar
futbolçu
tutuldu
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 may 2016-cı il Cümə axşamı № 108 (6429) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Amnistiya aktı kimlərə şamil olunacaq?

Mehriban Əliyevanın parlamente təqdim etdiyi layihənin detalları açıqlandı

yazısı səh.6-da

"Mən o ordeni götürməli idim, çünki..." - Sabir Rüstəmxanlıdan hadisə kimi açıqlamalar

yazısı səh.8 və 9-da

Nazir müavini:

"İri supermarketlər bizi aldadırlar, nə vergi güzəsti istəyirlər?"

yazısı səh.10-da

Rusiyalı politoloqlar:

"Prezidentlərin görüşü müharibəni dayandırmayıb, çünki..."

yazısı səh.11-də

Eldar İbrahimov:

"Heydər Əliyevin namizədliyini vermək qəlbimin istəyi idi"

yazısı səh.3-də

Bitməyən müharibəyə görə ittihamlar

yazısı səh.6-da

Ermənilərlə aramızdakı dolma davası və bilinməyən gerçəklər

yazısı səh.13-də

Hakim köməkçisi məhkəməyə müraciət edən vətəndaşın özünü prokurorluğa verdi

yazısı səh.15-də

İlhamənin oğlu anasının yas mərasimindən məscidə borclu qalıbmış...

yazısı səh.13-də

Hakimin oğlunu maşınla vurub öldürən sürücü həbs edildi

yazısı səh.2-də

Bakıda daha bir adam oğurluğu

yazısı səh.14-də

Azərbaycandan savaş xəbərdarlığı: "Öhdəlik götürməmişik..."

MÜHARİBƏ ÖNCƏSİ SON TAYM-AUT - İŞGALÇININ 1 AY VAXTI VAR!

Vyana görüşü yalnız nisbi sükut vəd edir; ekspertlərə görə, savaş riski gündəmdən çıxmayıb; ermənilərin taleyi yenə öz əllərindədir; rusiyalı hərbi analitik: "Hər iki tərəf müharibəyə hazırlaşır..."

yazısı səh.5-də

Qaranlıq keçmişli olan başçı müavininin deputatlıq iddiası hiddət doğurdu

Ağdaşda kəndlilərə və sahibkarlara qan udduran Cavid Osmanovun mandat eşqinə düşməsi əhalini qəzəbləndirib; rayon camaatı sosial problemlər mənğəsinə çabalayır...

yazısı səh.7-də

Eldar Həsənov
Avropa
Məhkəməsinə
hakim
göndərilməsi
məsələsindən
danışdı

yazısı səh.3-də

Elxan Şahinoğlu:
"Azərbaycanın
Vyanada öhdəlik
götürməməsi
doğru addımdır"

yazısı səh.5-də

Əlövsət Əliyev:
"Məni 20 gün
şəraitətsiz, çətin
şərtlər altında
türmədə
saxladılar..."

yazısı səh.4-də

19 may 2016

İlham Əliyev Qarabağı AŞ PA-nın fəxri sədri ilə müzakirə etdi

Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev mayın 18-də Maastrixt Menecment Məktəbinin prezidenti, Niderland Krallığı Senatının sabiq sədri, AŞ PA-nın fəxri sədri Rene van der Lindeni qəbul edib.

Azərbaycanla Niderland arasında əlaqələrin fəal şəkildə inkişaf etdiyini vurğulayan dövlətimizin başçısı bu işdə Rene van der Lindenin səylərini yüksək qiymətləndirib. Ölkələrimiz arasında qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərin daim artdığını deyən prezident İlham Əliyev iki dövlətin biznes sahəsində əməkdaşlığın toxunaraq getdikcə daha çox Niderland şirkətinin Azərbaycanda fəaliyyət göstərdiyini qeyd edib.

Niderlandın Maastrixt Universiteti ilə Azərbaycanın ADA Universiteti arasında qurulan əlaqələrin strateji əhəmiyyət daşıdığını vurğulayan dövlətimizin başçısı bütün bunları əməkdaşlığımızın müsbət göstəriciləri kimi dəyərləndirib.

Azərbaycanın ölkəsi ilə əməkdaşlığından məmnunluğunu ifadə edən Rene van der Linden bu əməkdaşlığa, xüsusən Niderlandın Limburq vilayəti ilə qurulan əlaqələrə görə prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib. Rene van der Linden hər iki tərəfin bu əlaqələrin inkişafı istiqamətində səylərini əsirgəmədiyini deyib.

Görüşdə Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı, o cümlədən Azərbaycanla Niderland arasında ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə genişləndirilməsi, həmçinin Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin həlli ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

“Azərbaycan prezidenti “DQR” nümayəndəsinin danışıqlarda iştirakına imkan vermədi”

“Dağlıq Qarabağın separatçı rejiminin nümayəndəsi Vyana-dakı görüşdə iştirak etmədi, çünki bunu Azərbaycan istəmir”. Virtualaz.org “Ermənistan xəbərləri” portalına istinadən xəbər verir ki, bunu jurnalistlərlə söhbətində hakim Respublikaçılar Partiyasından Ermənistan parlamentinin deputatı Artak Davtyan deyib.

Deputat bildirib ki, erməni tərəfi Qarabağın danışıqlarda tərəflərdən biri olmasını istəyir. Lakin Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülmüş şərtlər üzündən separatçıların nümayəndəsi görüşdə iştirak etməyib.

Davtyanın sözlərinə görə, Vyana-dakı görüşün baş tutması üçün Azərbaycanın mövqeyinin diqqətə alınması zəruri idi.

“Bakının mövqeyi nəzərə alınmasaydı, görüş baş tutmamaqda və bu əvvəlcədən bildirilmişdi”, - Davtyan əlavə edib.

2017-ci il dövlət büdcəsinin ilkin layihəsi Nazirlər Kabinetinə təqdim olundu

2017-ci il dövlət büdcəsinin ilkin layihəsi Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub. Bu barədə “APA-Economics”-in sorğusuna cavab olaraq Maliyyə Nazirliyinin mətbuat katibi Mais Piriyev bildirib.

Onun sözlərinə görə, “Büdcə sistemi haqqında” Qanuna və “Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il dövlət büdcəsi layihəsinin hazırlanması ilə bağlı” Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 29 yanvar tarixli sərəncamına uyğun olaraq 2017-ci il dövlət büdcəsinin ilkin layihəsi, büdcə-vergi siyasətinin əsas istiqamətləri, büdcə təsnifatının bölmələri səviyyəsində gəlir və xərclərin yuxarı həddi, dövlət borcları, prioritet xərclər, növbəti büdcə ili və sonrakı üç il üçün icmal büdcə proqnozu 2016-cı il 15 aprel tarixində Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub.

“Növbəti il üzrə dövlət büdcəsinin layihəsi və sonrakı üç il üçün icmal büdcə göstəricilərinin tərtibinə dair təlimat məktubu vaxtından əvvəl - 2016-cı il 19 aprel tarixdə hazırlanaraq büdcənin tərtibi prosesində iştirak edən bütün təşkilatlara göndərilib”, - deyər M. Piriyev vurğulayıb.

Aprəldə Azərbaycanın 2000 hektar ərazisi işğaldan azad edilib

Ermənistan Respublikasının rəhbərliyi aprel ayının əvvəllərində işğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycana qarşı silahlı tərribat törətdiklərini və bunun nəticəsində qoşunların təmas xəttinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişildiyini nəhayət ki, rəsmi təsdiq edib.

Musavat.com Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən xəbər verir ki, düşmən hücumlarının qarşısının alınması və əks-həmlə əməliyyatları zamanı Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri Ağdərə rayonu (keçmiş DQMV), eləcə də Füzuli və Cəbrayıl rayonları ərazilərində vacib yüksəklikləri və strateji əhəmiyyətli əraziləri işğaldan azad edib.

Ermənistan tərəfinin rəsmi açıqlamalarında guya cəmi 800 hektar ərazini itirdikləri bildirilsə də tərəfimizdən azad edilən ərazilərin sahəsinin qəsdən azaldılması açıq-aydın görünür. Həqiqətdə isə Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən 2000 hektardan

artıq ərazi azad edilib və daha çox ərazi əməliyyat baxımından nəzarətimiz altına keçib.

Erməni tərəfindən fərqli olaraq Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri qoşunların təmas xəttində vəziyyətin gərginləşdirilməsi istiqamətində heç bir addım atmır, yalnız adekvat tədbirlər görməyə məcbur qalır. Bundan sonra da düşmən tərəfinin heç bir tərribatı cavabsız qalmayacaq.

Ermənistanın aprelin əvvəllərində keçirilən əməliyyatlarda hər iki tərəfin itkiləri barədə yaydığı rəqəmlər də həqiqəti əks etdirmir. Əslində Ermənistan silahlı qüvvələrinin itkiləri Azərbaycanın itkilərinə təqribən on qat artıqdır.

Bakının bəzi ərazilərində su olmayacaq

Yol infrastrukturunun yenidən qurulması ilə əlaqədar Azadlıq prospekti və Cəfər Xəndan küçələrində yeni çəkilmiş su xətləri mövcud şəbəkəyə birləşdirilir.

“Azərsu” ASC-nin İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin “APA-Economics”ə verilən məlumatına görə, bununla əlaqədar mayın 19-da saat 09:00-dan etibarən gün ərzində Azadlıq prospekti 161a-191 və Cəfər Xəndan küçəsi 26-28 ünvanlarına içməli suyun verilməsində məhdudiyətlər olacaq.

Yaranacaq narahatlıqla əlaqədar “Azərsu” ASC abonentlərdən üzr istəyir.

“İŞİD-ə qoşulan azərbaycanlılardan peşman olub qayıdanlar var”

“İndi Azərbaycandan İŞİD-ə qoşulma faktı yox dərəcəsinə deyir”. Bunu “Report”-a açıqlamasında Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı deyib.

Bu il ərzində Azərbaycandan bir nəfər də qeyri-qanuni silahlı birləşmələrə qoşulmaq üçün ölkədən kənara getmədiyini deyən komitə sədri bildirib ki, əvvəllər İŞİD silahlı birləşmələrinə qoşulanlardan peşman olub qayıdanlar var: “Çox təəsüf ki, bəziləri İŞİD-ə qoşulduqdan sonra çox böyük fəlakətə üzləşiblər, hətta həlak olanlar da olub. Amma son zamanlar, yeni bu il ərzində dəqiq deyər birlərəm ki, Azərbaycandan bir nəfər də qeyri-qanuni silahlı birləşmələrə qoşulmaq üçün ölkədən kənara getməyib”.

M.Qurbanlı qeyri-qanuni silahlı birləşmələrə qoşulan ölkələr arasında Azərbaycanın adının hallanmadığını bildirib: “İŞİD-ə qoşulanların siyahısında demək olar ki, azərbaycanlıların adı hallanmır. Çünki bizim ölkədən o qanunsuz silahlı birləşmələrə qoşulanların sayı çox cüzi olur. Əsas böyük ölkələrin adı həmin siyahıda hallanır”.

Hakimin oğlunu maşınla vurub öldürən sürücü həbs edildi

Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hakimi Elbəy Allahverdiyevin oğlu Rəhim Rəhimov barəsində cinayət işi başlandı. Avtosfer.az-ın “Report”-a istinadən əldə etdiyi məlumata görə, o, Nəsimi Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Faktla bağlı Nəsimi Rayon Polis İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 267.1-ci (səmişin, piyada və ya yol hərəkətinin digər iştirakçıları (bu Məcəllənin 263-264 maddələrində nəzərdə tutulmuş şəxslər istisna olmaqla) tərəfindən yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitələrinin istisman qaydalarının pozulması, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına az ağır və ya ağır zərər vurulmasına səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlandı. Nəsimi Rayon Məhkəməsinin müvafiq qərarı ilə R.Kərimov barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Qeyd edək ki, hadisə mayın 11-də saat 03:00 radələrində Nəsimi rayonunun Bülbül prospektində baş verib. Bakı şəhər sakini R.Kərimovun idarə etdiyi “Mercedes” markalı avtomobil piyada R.Allahverdiyevi vurub. Yaralı xəstəxanaya çatdırılsa da, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. R.Allahverdiyev mayın 12-də orada dünyasını dəyişib. Tərtər Hərbi Məhkəməsinin hakiminin oğlu Elbəy Allahverdiyevin oğlu olan 19 yaşlı R.Allahverdiyev Azərbaycan Diplomatik Akademiyasının (ADA) 3-cü kurs tələbəsi olub.

Manatın bu günə olan məzənnəsi...

Mayın 19-na manatın məzənnəsi açıqlanıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankından musavat.com-a verilən məlumata görə, 19.05.2016-cı il tarixinə USD/AZN rəsmi məzənnəsi 1,5017 səviyyəsində müəyyən olunub. Qeyd edək ki, mayın 18-də də USD/AZN rəsmi məzənnəsi 1,5017 səviyyəsində olub.

“Qaya Mətbuat Yayımı” MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan “Yeni Müsavat” - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:
Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Azərbaycan əhalisinin kredit faizlərinə xərcləri 40 faiz artıb

Cari ilin yanvar-aprel ayları ərzində Azərbaycan əhalisi gəlirlərinin 372,317 mln. manatını kreditlər üzrə faizlərin ödənilməsinə sərf edib. “Report”-un Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən verdiyi xəbərə görə, bu da ölkə əhalisinin cəmi gəlirlərinin 2,7%-nə bərabərdir.

Beləliklə, ölkə əhalisinin gəlirlərində kreditlər üzrə faizlərin ödənilməsinə sərf olunan vəsaitin xüsusi çəkisi artıb. Həm də bu istiqamətə sərf olunan vəsaitin həcmi illik müqayisədə 40,2% artım olduğunu göstərir. Bu da ilk növbədə ABŞ dollarının məzənnəsinin artımı ilə bağlıdır.

Qeyd edək ki, ötən ilin müvafiq dövründə ölkə əhalisi gəlirlərinin 2,1%-ni və ya 265,635 mln. manatını kreditlər üzrə faizlərə xərcləyib.

ABŞ-dan Türkiyəyə növbəti terror xəbərdarlığı

ABŞ-ın Türkiyədəki səfirliyi bütün Amerika vətəndaşlarını və əcnəbi turistləri ölkə boyu terror aktlarının ola biləcəyi ehtimalı ilə xəbərdar edib.

Modern.az xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə səfirliyin saytında müvafiq xəbər yerləşdirilib: “Xarici və amerikalı turistlər çox güman ki, beynəlxalq və yerli terror təşkilatlarının hədəfindədir və qəfil terror aktları hələ də böyük narahatlıq doğurur”.

Səfirlik amerikalı turistləri həmçinin şəxsi təhlükəsizlik qaydalarına ciddi riayət etməyə çağırıb.

“Hürriyyət” qəzeti isə bundan 2 gün öncə, Türkiyə xüsusi xidmət orqanlarının bütün 81 vilayətə xəbərdarlıq məktubu göndərdiyini yazmışdı. Qəzetin məlumatına görə, “İslam dövləti” mayın 19-da qeyd olunan Gənclik və İdman bayramı çərçivəsində geniş terror hücumu planlayır.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!
Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağımız kifayətdir.
Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Keçmiş SSRİ respublikaları sırasında ilk məxməri inqilabdan 24 il keçdi. O vaxt - mayın 14-də Ayaz Mütəllibovun təzədən hakimiyyətə qayıdış cəhdi Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin çox ciddi təzyiqi ilə qarşılaşdı və baş tutmadı. Bundan iki gün sonra isə Ali Sovetin sədri Yaqub Məmmədov istefa verdiyindən ölkədə faktiki olaraq prezident postu və o zamanlar ikinci şəxs sayılan Ali Sovetin sədri vəzifəsi boş qalmışdı.

Bu səbəbdən mayın 18-də Ali Sovetə sədr seçkisi keçirildi. Seçiləcək şəxs iyunun 7-də keçiriləcək prezident seçkilərinə - ölkə prezidenti müəyyənləşənədək prezident səlahiyyətlərini də icra edəcəkdi. Ayaz Mütəllibovun gedişinə nail olmağı bacaran AXC artıq ölkədə əsas söz sahibinə çevrilmişdi. Qalırdı onun rəsmiləşdirilməsi. Bu prosesin başlanğıcı mayın 18-də Ali Sovetə sədr seçkisi ilə qoyuldu - AXC-nin namizədi İsa Qəmbər qanunverici orqana sədr seçildi.

Şübhəsiz ki, həmin inqilabi prosedən sonra AXC-nin irəli sürdüyü namizədin spiker seçilməsi tamamilə təbii idi. Bununla yanaşı, parlamentin spikerliyinə həmin dövrdə Naxçıvan Ali Məclisinin sədri işləyən Heydər Əliyevin namizədliyi də irəli sürülmüşdü. Qanuna görə, parlamentin spikerliyinə namizəd verilən şəxsin buna razılığı alınmalı imiş.

O zaman AXC deputatlarının tələbi ilə komissiya yaradılmışdı və oraya spikerin müavini Ziyad Səmədzadə, Heydər Əliyevin yaxın adamları Arif Rəhimzadə, Samur Novruzov, El-

dar İbrahimov daxil olmuşdular. Demokratik blok tərəfindən isə bu komissiyaya Arif Hacı, Pənah Hüseyn və İxtiyar Şirinov seçilmişdi. A.Hacılının dediyinə görə, həmin komissiya Heydər Əliyevlə telefon əlaqəsi yaratmağa və parlament spikerliyinə namizədliyi ilə bağlı fikrini öyrənməyə çalışsa da əlaqə saxlamaq mümkün olmayıb. Ona görə də Heydər Əliyevin adı namizəd kimi bülletənə daxil edilməyib.

Milli Məclisin komitə sədri, 1992-ci ilin mayında Ali Sovetin sədri vəzifəsinə Heydər Əliyevin namizədliyini irəli sürən Eldar İbrahimov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında həmin dövrlə bağlı danışıq. E.İbrahimov öncə qeyd etdi ki, Heydər Əliyevin namizədliyini irəli sürməsi qəlbindən gələn istək olub: "O dövrdə vəziyyət elə idi ki, hələ İsa Qəmbər spiker seçilməmişdən öncə əslində hakimiyyət AXC-nin əlində idi. Prosesləri idarə və dikte edən Xalq Cəbhəsi idi. Onların öz namizədlərini irəli sürüb qələbəsini təmin edəcəkləri gözlənilən idi və bu, baş verdi. İsa Qəmbərin namizədliyini irəli sürüdümlər və mən bunun ardın-

"Heydər Əliyevin namizədliyini vermək qəlbimin istəyi idi"

Eldar İbrahimov 1992-ci il məxməri inqilabından sonra parlamente sədr seçkisindən danışdı: "Yəqin ki, orada ikitirəlik olacaqdı..."

ca öz ürəyimin hökmü ilə Heydər Əliyevin namizədliyini irəli sürdüm. Xalq Cəbhəsindən olan bir sıra deputatlar bu zaman bəyan etdilər ki, Heydər Əliyev iclasda iştirak etmir, buna görə də onun adını bülletənə salmaq qanunaziddir. Məni müdafiə eləyən bəzi həmkarlarım isə dedilər ki, Heydər Əliyev deputat olmaqla yanaşı,

Ali Sovet sədrinin müavini, niyə də sədriyə namizədliyi olmamalıdır? Bax belə mübahisələr oldu və qərara gəldi ki, Heydər Əliyev zəng edək, görək namizədliyi məsələsinə necə baxır. Ziyad Səmədzadənin kabinetindən zəng etdik. Nə qədər cəhd elədik əlaqə baş tutmadı. Sonra da telefonları kəsildilər. Biz Heydər Əliyevlə əlaqə yarıda bilmədik və bunu bəhanə edib Heydər Əliyevin adını bülletənə salmadılar. Biz həтта təklif etdik ki, Heydər Əliyevin özü ilə əlaqə yarıdaq, əgər gəlsə, iclası bir gün sonraya keçirək. Ancaq təbii ki, AXC buna getmədi və elə həmin gün İsa Qəmbəri spiker seçdilər. Bu bir tarixdir və bağlandı getdi".

E.İbrahimov onu da xatırladı ki, Bakıda Azərbaycan Ali

Sovetə sədr seçkisi keçirilən gün Naxçıvanın Sədrək bölgəsinə Ermənistan silahlı qüvvələrinin çox böyük hücumu olub və 22 nəfər şəhid olub: "Heydər Əliyevin başı həmin gün bu hücumun dəf edilməsi üçün işlərə qarışmışdı. Sanki Heydər Əliyevin Bakıya gələ bilməməsi üçün onun başını qəsdən bu cür qarışdırmışdılar. Mən yüz faiz əminliklə demirəm ki, bunu kimsə qəsdən etmişdi, amma ehtimal kimi deyirəm. Dediğim odur ki, ermənilərin Sədrəyə güclü hücumu da Heydər Əliyevin gəlişinə, telefon əlaqəsi qurmasına mane olmuşdu".

"Heydər Əliyevin namizədliyi bülletənə daxil edilsəydi, seçkinin nəticələri necə olardı" sualına E.İbrahimov belə cavab verdi: "Nəticənin necə

olacağını dəqiq söyləmək çətindir. Çünki o dövrdə faktiki olaraq Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti ələ götürmüşdü və prosesləri idarə edirdi. Belə vəziyyətdə bilinirdi ki, insanlar üzde sənənin üzünə gülür, daldada nə ilə məşğuldur, necə davranır. Parlamentdəkilər də siyasətçi idilər və hamısı başa düşürdü ki, artıq Xalq Cəbhəsi hakimiyyətdədir. Deyim ki, yüz faiz hamı Heydər Əliyevə səs verərdi, seçilərdi və yaxud hamı İsa Qəmbərə səs verərdi, seçilərdi, bu, bir az qeyri-dəqiq olar. Yəqin ki, orada ikitirəlik olacaqdı, Heydər Əliyev də, İsa Qəmbərə də səs verənlər olacaqdı. Ola bilsin ki, seçkilər baş tutmaya bilərdi. Amma fakt ondan ibarətdir ki, Heydər Əliyevin adı namizəd kimi bülletənə salınmadı".

□ Etibar SEYİDAĞA

Eldar Həsənov Avropa Məhkəməsinə hakim göndərilməsi məsələsindən danışdı

Səfir "Yeni Müsavat"a açıqlamasında nələri dedi?

Azərbaycanı Avropa İnsan Haqları Məhkəməsində təmsil edəcək hakimin hələ də kimliyinə aydınlıq gətirilməyib. Ötən il oktyabrın 31-dən etibarən səlahiyyət müddəti bitən hazırkı hakim Xanlar Hacıyevin yerinə Azərbaycan iki dəfə hakim təyin etməyə say göstərsə də nəticəsiz qalıb.

Azərbaycan hökuməti birinci dəfə 2015-ci ilin aprelində Avropa Məhkəməsinin hakimi vəzifəsinə üç namizəd irəli sürüb. Namizədlər Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin İnsan hüquqlarının müdafiəsi məsələləri sektorunun müdiri, Azərbaycanın Avropa Məhkəməsində daimi nümayəndəsi Çingiz Əsgərov, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Aygün Abdullayeva və 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin hakimi Vüsalə Baxışova olub. Amma AŞ PA-nın Alt Komitəsi namizədləri qəbul etməyib və siyahını geri qaytarıb.

Azərbaycan ikinci dəfə bu ilin yanvarında hakimiyyətə namizədlərin siyahısını AŞ PA-ya təqdim edib. Bu vəzi-

fəyə Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin sektor müdiri, Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsində daimi nümayəndəsi Çingiz Əsgərovun, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Aygün Abdullayeva və 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin hakimi Vüsalə Baxışova olub. Amma AŞ PA-nın Alt Komitəsi namizədləri qəbul etməyib və siyahını geri qaytarıb.

Bu səbəbdən Azərbaycanı Avropa Məhkəməsində təmsil edən hakim Xanlar Hacıyevin səlahiyyət müddəti müvəqqəti artırılıb.

Azərbaycanda bəzi tanınmış hüquq müdafiəçiləri sözügedən vəzifədə görmək istədikləri adamların adını çəkərək keçmiş baş prokuror, hazırda Azərbaycanın Serbiya, Monteneqro və Bosniya-Herseqovinada səfiri Eldar Həsənovun adını Avropa Məhkəməsində Azərbaycanı təmsil edəcək hakim kimi ən yaxşı kadr kimi qeyd ediblər. Bu fikirdə olanlar hesab edirlər ki, Eldar Həsənov kimi peşəkar kadr bu vəzifədə olarsa, Avropa Məhkəməsi ilə Azərbaycanın münasibətləri daha da yaxşılaşar.

Mayın 18-də səfir Eldar Həsənovla əlaqə saxladıq və Avropa Məhkəməsində Azərbaycanı təmsil edəcək hakim vəzifəsinə onun təklif edilməsinə münasibətini öyrəndik.

Eldar Həsənov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncə onu dəyərləndirən insanlara təşəkkürünü bildirdi. Sonra qeyd etdi ki, Avropa Məhkəməsində Azərbaycanı təmsil edəcək hakimin kifayət qədər savadlı, təcrübəsi olan

bir hüquqşünasın olması, əlbəttə, çox önəmlidir. "Məhkəmə-hüquq təcrübəsi ilə yanaşı, Avropa meyarlarını, beynəlxalq hüququ dərinləndirən, insan haqlarının inkişafına önəm verən, qanunun tətbiqində təcrübəsi olan bir hüquqşünasdan söhbət gəlməlidir. Düşünürəm ki, belə hüquqşünaslar ölkəmizdə yetərincə var. Dövlətimizin də seçimində bu amilləri nəzərə alacağına əminəm. Düşünürəm ki, dövlətimiz məhz belə bir kadrı oraya göndərəcək. O kadr ki, məhkəmə hüquq sistemində Xanlar Hacıyev səviyyəsində ola biləcək birisi olsun. Xanlar Hacıyev çox dərin biliyə, obyektiv ədalətli qanunun tətbiqinə əsaslanan lazımlı kadrdir. O ki qaldı mənə, mənim üçün sevindirici odur ki, mən 2001-ci ildən çalışdığım peşəyə o qədər bağlıyımsam ki, başqa bir sahəyə getmək mənim üçün maraqlı və vacib deyil. Hazırda işlədiyim sahə mənim üçün çox maraqlıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Eldar Namazov fəaliyyətini dondurduğu təşkilatını bərpa etdi

"Azərbaycanın hüduqlarından kənarda da bu mərkəzin əlaqələri var idi"

Politoloq Eldar Namazov 1990-cı illərin əvvəllərində öncə təsis etdiyi və sonradan müxtəlif səbəblərdən fəaliyyəti dayandırılan Strateji və Beynəlxalq Tədqiqatlar Mərkəzinin fəaliyyətini bərpa edib. Bu barədə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Eldar Namazov məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, bu mərkəz yaradıldığı zaman qısa bir dövr ərzində Azərbaycanda ilk və çox kifayət qədər tanınan bir analitik mərkəzə çevrilmişdi. Azərbaycanın hüduqlarından kənarda da mərkəzin əlaqələri var idi. Avropada, ABŞ-da, MDB məkanında kifayət qədər əlaqələr qurulmuşdu. Həmin mərkəzin üzvü olan çoxlu sayda insanlar, ekspertlər müxtəlif dövlət qurumlarına keçiblər və bundan sonra mərkəzin işi dondurulmuşdu: "Ancaq Ukraynada hadisələr baş verəndən sonra biz rəhmətlik politoloq Zəfər Quliyevlə belə qərara gəlmişdik ki, bölgədə çox ciddi geopolitik proseslər başlayır. Belə bir mərkəzin fəaliyyətini bərpa etmək məqsəduyğun olardı. O dövrdə mən səhətimlə bağlı mülaləcə kursu keçdiyim üçün razılaşmışdıq ki, mərkəzin fəaliyyətinin bərpa olunması işinə, fəaliyyətinə Zəfər Quliyev başçılıq edəcək. Həтта Zəfər müəllimin son dəfə Tiflisə gəlməsindən iki gün öncə mərkəzin iclasını da keçirmişdik. Kimlərlə ki, əməkdaşlıq etməyi planlaşdırmışdıq, həmin adamları dəvət edib onlarla söhbət edirdik. Çox təəssüf ki, biz Zəfər müəllimi qəfil itirdik və bu məsələ bir az ləngidi. Biz o dövrdə planlaşdırdığımız Strateji və Beynəlxalq Tədqiqatlar Mərkəzinin bərpası işini reallaşdırmaq qərarını verdik və artıq mərkəz öz işini bərpa edir".

E.Namazov məlumat verdi ki, bundan sonra Strateji və Beynəlxalq Tədqiqatlar Mərkəzinin həm ölkədə daxili siyasətlə, həm xarici siyasətlə, həm Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı, iqtisadi, siyasi, hüquqi islahatlarla bağlı mərkəzin geniş tədqiqatları, təklifləri olacaq: "Biz Azərbaycan cəmiyyətini həmin tədqiqatlarla bağlı vaxtaşırı məlumatlandıracağıq".

□ Etibar SEYİDAĞA

İşgəncənin fəsadları - şikəst və qisasçı psixopatlar

Xalid KAZIMLI

Yenə işgəncə xəbərləri gəlir. Təəssüf ki, bunlar təsadüfi adamların iddiası deyil, şübhəli şəxsin vəkili tərəfindən səsləndirilib. İşgəncə üsullarına dair təfərrüatları oxuyursan, adamın öti çimçəşir, sümüyü gizildəyir, qanı donur. Burdan-bura, insanlar işgəncə xəbərini verdiyi iztiraba dözə bilmirlər.

İndi görün o işgəncəni çəkənlər nə hiss edir.

Günahının, təqsirinin nə olmasından asılı olmayaraq, insana fiziki əzab vermək olmaz. İstər o işgəncə özünü "kənek qoz" kimi aparın və törətdiyi əməli etiraf etmək istəməyən caniyə, istərsə də siyasi mübarizə apardığını zənn edən və bu ölkədəki "doqquz qüsurlu hərəket" sayılan aktlardan birinə qol qoyan ictimai fəala verilsin, fərqi yoxdur, işgəncə məqbul cəza növü və profilaktik tədbir sayıla bilməz.

Hər cinayət əməlinin, inzibati xətanın öz uyğun cəzası var. Heç kəs cinayət və ya inzibati xəta törədəninin başının sığallanmasını, yaxud cəzasız buraxılmasını tələb etmir, amma harasa daş atıb şüşə sındırmanın vəhşicəsinə döyülməsi normal qəbul ediləsi şey deyil.

Vaxtilə işgəncəyə məruz qalmış adamlara dair çoxlu filmlər, romanlar, memuarlar var. O əsərlərin hamısında bir leytmotiv keçir. İşgəncə hərtərəfli sağlam adamların fiziki şikəstə, sağalmaz xəstəyə, daha pisi, ruhi tarazlığı pozulmuş şəxsə çevirir.

Onlar məruz qaldıqları işgəncələri unuda bilmir, yuxuda olarkən tez-tez kabus görür.

Alman yazıçısı Erix Mariya Remarkın məşhur "Zəfər tağı" romanında da söhbət işgəncənin unudulmamasından və sağlam insanın psixikasını zədələnməsindən gedir. Bu adam doktor Ravikdir. O, olduqca humanist və xeyirxah bir insandır, müharibə dövründə hər kəsə əlindən gələn yaxşılığı edir. Ancaq bir gün doktor Ravik vaxtilə ona işgəncə vermiş faşist zabitle rastlaşır, onu izləyir, ünsiyyət qurur, etimadını qazanır, aldadıb meşəyə aparır və öldürür. Beləliklə, sırf məruz qaldığı işgəncəni unuda bilməməsi üzündən humanist həkim qatilə çevrilir.

Dünən isə Türkiyə telekanallarından biri 30 il öncə çəkilməmiş "Səs" filmi nümayiş etdirirdi. O film də bənzər mövzudadır. 1980-ci ildə Türkiyədə baş verən hərbi çevrilişdən sonra həbs edilən və gözübağlı şəkildə qəddar işgəncələrə məruz qalan, nəticədə bir qolu şikəst olan gənc adam tətillə getdiyi sahil qəsəbəsində (Bodrumda) restoranda yemək yeyərkən vaxtilə ona işgəncə vermiş adamı səsinə tanıyır. O da öz cəlladını izləyir, fürsət tapıb onu qaçıdır, dəniz sahilində yerləşən tərki edilmiş kəndin kilsəsində saxlayır və haqq-hesab çəkir. O, öz cəlladını öldürür, eləcə əlləri, gözləri bağlı, çıpaq şəkildə uçuq-sökük tikilidə saxlayır, iztirab verir.

O film səthi çəkilib. Gənc adamın məruz qaldığı işgəncənin üsulları göstərilir. Çünki film 12 sentyabr çevrilişini həyata keçirmiş general Kənan Evrenin prezident olduğu dövrdə lentə alınıb, bu üzündən mövzulara dərinləndirilməmişdir. Ancaq filmi yarıdanlar amansız işgəncələrin normal bir insanı necə psixopata çevirdiyini göstərə biliblər.

Əsas məsələ də budur: işgəncə insanı hərtərəfli şikəst edir - həm fiziki, həm psixi, həm də mənəvi baxımdan.

Odur ki, onsuz da psixikasında problemlər yaranmış insanların çoxaldığı cəmiyyətlərdə bir də gəncləri döyə-döyə, sürüyə-sürüyə, seksual təcavüzlə hədələyə-hədələyə psixopata çevirmək, onları cəmiyyət üçün təhlükəli hala gətirmək olmaz. Bu, onlara işgəncə verən cəlladların aqibəti üçün də təhlükəlidir. İşgəncəyə məruz qalanlar daima qisas haqqında düşüncəni gizli manyaka çevrilirlər və əllərinə düşən ilk fürsətdə qisasçı olurlar.

Məhz onlar, məhbəslərdə işgəncə görənlər əllərinə fürsət düşəndə sağ qalmış xuntaçılardan - Kənan Evrendən və Tahsin Şahinkayadan qisas aldılar, yaşları 90-ı aşmış qoca generalları sorğu-suala tutdular, ifadələrini aldılar, acılar yaşatdılar.

2003-cü ilin oktyabrından sonra ölkədə "İşgəncə kralı" kimi ad çıxaran polkovnik Vaqif Məmmədovun taleyini xatırlamaq gərəkdir. Onun saxlanılan müxalifətçilərə amansız işgəncələr verdiyi hər kəsə məlum idi. Amma özü nəinki hər hansı bir işgəncəyə, fiziki, psixoloji basqıya, təhqirə, hətta adı bir tənqidə də dözə bilmədi. Adı ABŞ-ın insan haqlarına dair illik hesabatında insanlara işgəncə verməkdə hallanan polkovnik hesabatdan xəbər tutan gün ürəktutmasından öldü. İndi çoxları onun adını unudub, ancaq işgəncəyə məruz qalanlar əsla unutmayıblar.

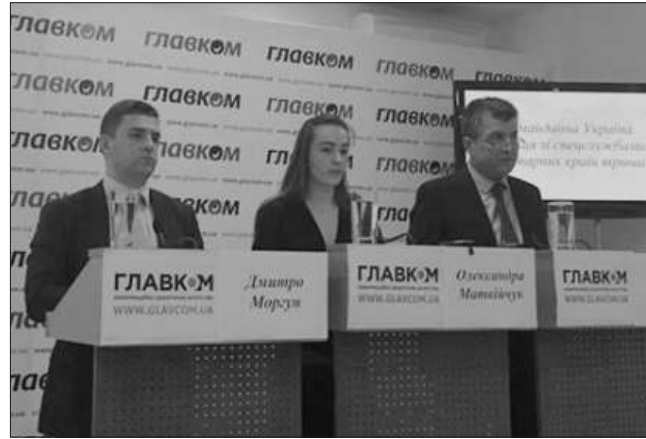
Hüquq müdafiəçisi, Almaniya mühacir həyatı yaşayan Ələvsət Əliyev Ukraynada saxlanması barədə xəbər vermişdik. Ukraynanın <http://qha.com.ua> saytı bu barədə geniş məqalə yazıb. Musavat.com xəbər verir ki, məqalə Ə.Əliyevin məhz bu mövzu ilə bağlı keçirdiyi "Postmaydan Ukraynası: avtoritar ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıq davam edir?" mövzulu mətbuat konfransından hazırlanıb.

Saytın yazdığına görə, Ə.Əliyevin həbsi onun Ukraynaya səfəri zamanı baş verib. Sonuncu sözügedən ölkəyə rəhbəri olduğu "Miqrantlara hüquqi yardım" mərkəzinin filialını açmaq üçün gedib. Aprelin ortalarında o, qaçqın kimi yaşadığı Almaniya qayıtmaq istəyəndə isə "Borispol" aeroportunda onu Ukraynanın xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşları saxlayıblar və Interpolun beynəlxalq axtarışında olduğunu deyiblər. "Mən bilmirdim ki, beynəlxalq axtarışdayam. Sərhəddi mənim qaçqın olmağımla bağlı sənədə fikir vermədi və başqa sənəd istədi. Bundan sonra mən ona Azərbaycan vətəndaşlığımı təsdiqləyən pasportu verdim. O, skanerə hər iki sənədi yoxladı və axtarışda olduğunu təsdiqlədi".

Bunu da konfransa Ə.Əliyev deyib. Bundan sonra hüquq müdafiəçisi bir neçə saat aeroportda saxlanıb. Ardınca isə bölüşdürüb-paylama məntəqəsinə göndərilib ki, burda da kiçik, demək olar ki,

"Məni 20 gün şəraitətsiz, çətin şərtlər altında türmədə saxladılar..."

Hüquq müdafiəçisi Ələvsət Əliyev Ukraynada mətbuat konfransı keçirdi, həbsinin detallarını açıqladı; onu Azərbaycana ekstradisiya etmək istəyiblər, amma...

boş otaqda 2 sutka qalıb. 19 apreldə isə Borispol prokurorluğunda hüquq müdafiəçisiyə bildirilib ki, o, vəkili ilə məhkəmədə görüşə bilər: "Məni məhkəməyə gətirəndə orda vəkil və tərcüməçi var idi. Onlar isə araşdırma mərhələsində iştirak etdilər. Məhkəmə qərar üçün çıxanda həm vəkili, həm də tərcüməçi getdi. Hakim gəldi və qərarı elan etdi, mənə heç nə anlamadım. Mən prokurora qərarın nə olduğunu öyrənmək üçün müraciət edəndə isə aydın oldu ki, məni 25 günlüyünə saxlayıblar".

Bundan sonra 6 mayda Kiyev Apelyasiya Məhkəməsi Borispol məhkəməsinin verdiyi qərarı qanunsuz hesab edərək, Ə.Əliyevin azadlığa çıxması barədə qərar qəbul edib. Amma həmin vaxta qədər hüquq müdafiəçisi 20 gün çətin şərtlər altında, heç bir beynəlxalq qurumla əlaqə saxlamaq imkanı olmadan türmədə qalıb: "Otaqda 20 çarpayı var idi. Amma orda daima 26-27 adam olurdu, ona görə də növbə ilə yatmaq zorunda qalırdıq. Mən keçmiş polis işçisi olsam da, bunu türmədəkilərə desəm də, həbsimin sonuncu gününə qə-

dər digər məhkumlarla eyni kameralarda qaldım. Saxlandığım müddət ərzində bir dəfə də olsun ət, balıq, toyuq, yumurta, tərəvəz, meyvə, pendir, yağ və çay verilmədi. Kameralarda dəhşətli antisaniitariya hökm sürürdü. Bir dəfə də olsun odeyal, balıq, yorğan, yataq üzü, eləcə də gigiyena üçün vacib olan əşyaları almadım. Beynəlxalq təşkilatlar, habelə Dövlət Miqrasiya Xidməti ilə əlaqə saxlaya bilmədim".

Bundan başqa, həbs olunan zaman hüquq müdafiəçisinin yanına Azərbaycanın hakimiyyət orqanlarından gəlirlər və onu ekstradisiya üçün razı salmağa çalışıblar.

Ə.Əliyevin vəkili Dmitri Morqun isə deyib ki, Ukraynada da Avromaydandan ötən 2 ildə qanunvericilik sahəsində hər hansı islahat aparılmayıb. Bundan başqa, baş vermiş bu hadisə Ukraynanın beynəlxalq öhdəliklərlə əməl etmədiyinin sübutudur.

Hazırda isə Ə.Əliyev öz vəkili ilə pozulmuş hüquqları ilə bağlı Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciət edib.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Vəkil gənclərə işgəncə verilməsi məsələsi ilə bağlı DİN-ə müraciət etdi

Ehsan Zahidov: "Doğru olmayan məlumatlar yayırlar, onlar nəyə görə döyülməlidir və ya işgəncə verilməlidir?"

Mayın 10-da həbs edilən gənc fəal Qiyas İbrahimov və NIDA Vətəndaş Hərəkatının üzvü Bayram Məmmədovun işgəncələrə məruz qalması ilə bağlı məlumatlar var. Bu barədə hər iki gəncin vəkili Elçin Sadıqov məlumat yayıb.

Musavat.com-un məlumatına görə, Elçin Sadıqov gənclərin fiziki təzyiqlərə 12-ci polis bölməsində, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsində (BŞBPI) və Nərimanov Rayon Polis İdarəsinin müvəqqəti saxlama yerində məruz qaldıqlarını deyib.

NIDA Vətəndaş Hərəkatının üzvü Bayram Məmmədov fiziki təzyiqlərə məruz qalması, polisə aparılarkən bölmədə döyülməsi ilə bağlı izahat yazaraq vəkili Elçin Sadıqova təqdim edib. Gənc fəal izahatında bildirir ki, o, 12-ci polis bölməsində və BŞBPI-də döyülüb və bədənində xəsarət izləri var. Vəkil E.Sadıqov B.Məmmədovun ayaqlarında və biləklərində qandal izlərinin olduğunu və

Qiyasəddin İbrahim və Bayram Məmmədov

bədəninin müxtəlif nahiyələrində zədə izlərinin olduğunu qeyd edib.

Vəkil gənclərin fiziki təzyiqlərə məruz qalması ilə bağlı Daxili İşlər Nazirliyinə, Baş Prokurorluğa, Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinə (Ombudsmana) müraciət etdiklərini bildirdi.

Qeyd edək ki, hər iki gənc narkotik maddələrin dövriyyəsinə təqsirləndirililərək may ayının 10-da həbs edilib.

Qiyas İbrahimov və NIDA Vətəndaş Hərəkatının üzvü

B.Məmmədov Cinayət Məcələsinin 234.4.1-ci (qanunsuz olaraq narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və ya onların prekursorlarını hazırlama, istehsal etmə, əldə etmə, saxlama, daşıma, göndərmə və ya satma, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən və ya mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə) və 234.4.3-cü (külli miqdarda törədildikdə) maddələri ilə ittiham olunurlar. Rəsmi məlumata görə, onların üzərindən və evlərindən ümumilikdə iki kq-dan artıq heroin götürülüb.

Vəkil E.Sadıqov bildirib ki, Bayram Məmmədovun həbsindən verilən apelyasiya şikayətinə mayın 19-da saat 15.45-də Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Qədim Babayev sənədləri ilə, Qiyas İbrahimovun həbsindən verilən apelyasiya şikayətinə isə həmin gün saat 14.50-də Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Faiq Qasimovun sənədləri ilə baxılacaq.

Hər iki şəxsin həbsi ilə bağlı NIDA Vətəndaş Hərəkatından bildirilib ki, onlar mayın 10-da Heydər Əliyev Mərkəzi Bankın qarşısındakı abidəsinin postamentini yazdıqlarına görə saxlanıblar.

Həbs edilən gənclərin fiziki təzyiqlərə və işgəncələrə məruz qalması ilə bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəis müavini Ehsan Zahidov açıqlama verərək səsləndirilən fikirləri münasibət bildirib. E.Zahidov ann.az-a açıqlamasında yayılan məlumatların doğru olmadığını deyib: "Doğru olmayan məlumatlar yayırlar. Onlar nəyə görə döyülməlidir və ya işgəncə verilməlidir? Onlar törətdikləri cinayət başında işfə olunublar. Hər ikisindən hal şahidlərinin iştirakı ilə külli miqdarda narkotik götürülüb. Nəinki bu iki şəxsə, ümumiyyətlə, daxili işlər orqanlarında, müvəqqəti saxlama yerlərində heç bir vətəndaşa qarşı kobud rəftar edilmir. Saxlanılan hər bir şəxs törətdiyi əmələ görə məsuliyyət daşıyır".

□ **İ.MURADOV**

Azərbaycandan savaş xəbərdarlığı: "Öhdəlik götürməmişik..."

Müharibə öncəsi son taym-out

İşğalçının 1 ay vaxtı var!

Vyana görüşü yalnız nisbi sükut vəd edir; ekspertlərə görə, savaş riski gündəmdən çıxmayıb; ermənilərin taleyi yenə öz əllərindədir; rusiyalı hərbi analitik: "Hər iki tərəf müharibəyə hazırlaşır..."

Prezidentlərin ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri və həmsədr dövlətlərin - ABŞ, Rusiya, Fransanın xarici siyasət idarələrinin vasitəçiliyi ilə Vyana keçirilən görüşü müəyyən nikbinlik yaratsa da, əsas narahatlığı belə görünür, aradan qaldırmadı. Bu narahatlıq bölgədə yeni və genişmiqyash müharibənin alovlanma ehtimalı ilə bağlı idi.

Aprel döyüşlərindən sonra ilk dəfə və kifayət qədər geniş formatda reallaşan, böyük ümid bəslənən sülh danışıqları savaş təhlükəsini azaltmışdı, sülh anlaşmasına gedən yol qısaldı, yoxsa Vyana görüşü də o birilər kimi daha çox müharibə öncəsi taym-out kimi tarixə düşəcək? Görüşlə bağlı ekspert şərhləri və rəylərində bu sual aparıcı olaraq qalır.

***

Öncə onu qeyd edək ki, ABŞ-ın "kölgə kəşfiyyatı" sayılan "Stratfor" analitik qurumunun baş analitiki Evgeni Çausovski görüşlə bağlı deyib ki, daha Qarabağda müharibə olmayacaq. Elə isə yenə suallar ortaya çıxır: belə əminlik üçün əsaslar nə dərəcədə ciddidir? Üstəlik, Vyana bəyannaməsində müharibə riskini yarıdan əsas səbəb - erməni işğalı barədə bir kəlmə də deyilmir. Başqa yandan, Azərbaycan həmin görüşdə müharibə haqqını əlindən verən heç bir yazılı və şifahi öhdəlik götürməyib - nə barədə ki, Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri Novruz Məmmədov açıq şəkildə bəyan edib. Bu, elə təcavüzkar müharibə xə-

bərdarlığıdır ki, var. Qısası, işğal rejimi duradurca münəqişə sonrasında necə sükut hökm sürə bilər?

Rusiyalı tanınmış hərbi ekspert Pavel Felqenqauer "Stratfor" analitikinin fikrini daha çox xoş məram jesti kimi qiymətləndirir və nikbin deyil. "Əlbəttə ki, inanmaq istədik ki, Qarabağda müharibə olmayacaq. Ancaq optimizm üçün real əsas görmürəm. Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin Vyana görüşü böyük ölçüdə nəticəsiz olub. Guya ATƏT-in şəxsi nümayəndəsinin səlahiyyətlərinin genişlənməsi haqda razılığa gəlinib. Nə olsun?", - deyərək, haqqın.az-a görüşün nəticələrini şərh edərkən bildirib.

Ekspertin sözlərinə görə, real barışıq yalnız o halda mümkündür olacaq ki, ona hər iki tərəf razı olsun. "Konkret halda isə Azərbaycan və Ermənistan münəqişənin hərbi həll yolunun olmadığı haqda bəyannatlarla rəğmən, məhz müharibəyə hazırlaşır" - analitik qeyd edib. Onun fikrincə, Vyana təmasları Rusiya və ABŞ-ın maraqlarının Suriya böhranı ilə bağlı növbəti toqquşma fonuna təsadüf edib. "Məsələ də ondadır ki, Suriya mövzusu Moskva və Vaşinqton üçün daha vacibdir, nəinki Dağlıq Qarabağ ixtilafı. Əliyev və Sərkisyanın budəfəki görüşü hesabına ABŞ və Rusiya Bakı və İrəvana çağırış elədi ki, "na-

dinlik eləməyin". Buna da münəqişə tərəfləri "əlbəttə" cavabı verdilər və ardınca da müharibə hazırlığını davam etdirirlər" - hərbi ekspert əlavə edib.

***

Rusiyalı ekspert, tarixçi-alim Oleq Kuznetsov da o qənaətdədir ki, nizamlaşma prosesində real irəliləyiş əldə olunmayınca təmas xəttində gərginlik və hərbi toqquşma riski aradan qalxmayacaq. "Vestnik Kavkaza" nəşrinə görüşün nəticələrini şərh edən analitik bu nəticələri şişirtməyi tövsiyə edib.

"Vyana danışıqları bundan öncəki analoji diplomatik sammitlərlə eyni cərgədə durur. Onların hamısı heç vaxt reallaşmayan xoşməramlı bəyannatlarla yekunlaşıb. Üstəlik, 20 ildir hər belə görüşdən sonra biz cəbhə xəttində növbəti hərbi aktivliyin artması hallarını müşahidə etmişik. Elə Vyana görüşü günü hər tərəfdən bir əsgərin həlak olması da sübut edir ki, münəqişə zonasında gərginlik azalmayıb və nə qədər ki, tərəflər döyüşən tərəflər kimi qalır, çətin ki, bundan sonra da azalsın" - deyib rusiyalı ekspert.

Onun sözlərinə görə, təmas xəttində monitorinqin güclənməsi də gözələnən effekti verməyəcək və gərginlik davam edəcək: "Müşahidə kameraları qismən kəşfiyyat-diversiya qruplarının, snayperlərin, ön xətdəki piyadaların fəaliyyətini çətinləşdirəcək. Ancaq bu, o demək deyil ki, artilleriya, zirehli texnika və pilot-

suz uçan aparatlar, o cümlədən zərbə aparatları da öz hərəkətlərində məhdudiyət hiss edəcək. Yeni müharibə üsulları daha məkrli və hiyləgər xarakter daşıyacaq və onlara texniki nəzarət olmayacaq. Yekun etibarilə Vyana əldə olunan anlaşma münəqişəni dayandırmayacaq".

***

"İyunda prezidentlər sülh danışıqlarına başlayacaqsa və xüsusilə də 7 rayondan erməni qoşunlarının çıxarılmasını özündə ehtiva edən razılaşma üzərində iş gedəcəksə, onda atəşkəs rejiminin möhkəmləndirilməsi ilə bağlı əldə olunan razılaşmanı normal qarşılamaq olar". Bunu isə sabiq döv-

"Azərbaycanın Vyana əhdəlik götürməməsi doğru addımdır"

Politoloq Novruz Məmmədovun bəyannatını şərh elədi; **Elxan Şahinoğlu:** "İşğala son verilmədən insidentlərin araşdırılması Ermənistanın maraqlarına xidmət edir"

Aprelin əvvəlində Azərbaycan Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində baş verən gərginlikdən sonra iki ölkənin prezidentlərinin görüşünə böyük ümidlə diqqət yönəldi. Ermənistan tərəfinin əvvəlcədən də etdiyi açıqlamaya görə, onların görüşdən əsas gözləntisi əsasən 1994-cü il atəşkəsinin möhkəmləndirilməsi idi.

Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini Novruz Məmmədov isə ANS-ə açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan tərəfi Vyana görüşündə gələcək danışıqları davam etdirmək üçün atəşkəs rejimini möhkəmləndirməyə razılıq verib. Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri deyib ki, əsas odur bundan sonra atəşkəsə riayət olunsun, təxribat hərəkətləri olmasın və iyun ayında danışıqlar prosesi başlansın: "Atəşkəs bunun üçün vacibdir. Ermənistan tərəfi işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarını BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnamələrə uyğun olaraq azad etməlidir. Bunu nə qədər tez etsələr, onlar üçün də yaxşı olacaq. Vyana görüşündən sonra Rusiya XİN gələcək ay münəqişənin yekun həlli ilə bağlı danışıqlar başlayacağından, bir daha güzəştədən danışıb".

PA rəsmisinin həmsədrlərin yaydığı bəyannatda ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mövcud ofisinin səlahiyyətlərinin genişləndirilməsi ilə bağlı fikrə münasibət belə olub: "Anjey Kasperşik səlahiyyətində çox böyük dəyişiklik ola bilməz. Orada yazılanlar Minsk Qrupunun mövqeyidir, biz bununla bağlı öhdəlik götürməmişik".

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, Azərbaycanın Vyana görüşündə üzərinə rəsmi öhdəlik götürməməsi doğru addımdır: "Biz atəşkəsə riayət etməyi tələb edən heç bir sənədə imza atmamalıyıq. 1994-cü ildə Dağlıq Qarabağda və ümumən Azərbaycanda vəziyyət ağır idi, məcbur qalıb ermənilərlə Bişkəkdə atəşkəs sazişi imzaladıq. Ancaq torpaqlarımız illərlə işğal altında qaldıqca, Bişkək sazişinin əhəmiyyəti azaldı. Azərbaycan cəmiyyətinin və ordunun dözümlü limiti bitib. Beynəlxalq vasitəçilər isə bizi yenidən 22 il əvvələ qaytararaq Bişkək sazişinə riayət etməyə çağırırlar, üstəgəl, təmas xəttində ATƏT-in monitorinq qrupunun üzvlərinin sayını artırmaq istəyirlər ki, hərbi insidentlər araşdırılsın. Buna da indiki halda razılaşmaq olmazdı. Vyana vasitəçilərdən biri demədi ki, Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların boşaldılması mövzusu da müzakirə olunmalıdır. Əvəzində hamısı atəşkəsin qorunması və cibliyiindən danışıqlar. Başqa sözlə, bizə məsləhət görürlər ki, münəqişəni indi həll etmək mümkün deyil, ona görə ən azı atəşkəsə riayət etməlisiz. Əgər biz atəşkəsə riayət edəcəyiksə, insidentlərin araşdırılmasına yaşıl işıq yandıracağıqsa və bunun müqabilində Ermənistan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonları boşaltmayacağıqsa, torpaqlarımızı necə azad edəcəyik? Torpaqlar işğaldan azad olunmadan insidentlərin araşdırılması Ermənistanın işğalçı maraqlarına xidmət edir".

□ E.SEYİDAĞA

mövqə ortaya qoyacaq: "Hələ ki razılaşmalarda işğalçı tərəfin əl-qolunu bağlayan addımların şahidi olmur. Bundan sonra sülh prosesi üzərində iş gedəcəksə və bu işin birinci addımı kimi hadisələr erməni qoşunlarının 7 rayondan çıxarılması ilə nəticələncəksə, onda Vyana görüşünün qələbə ilə bitdiyini söyləmək olar. Yox, hər şey ermənilərin maraqlarına xidmət edən monitorinq sisteminin yaradılması ilə bitəcəksə, demək, bu qədər yüksək səviyyədə təşkil olunan Vyana görüşü də nəticəsiz qalacaq".

****

Beləliklə, Vyana görüşü daha çox müharibə öncəsi taym-out təəssüratı yaradır.

Bu müharibədən isə yalnız bir halda qaçmaq mümkündür - erməni işğalçı qüvvələrinin heç olmasa bir neçə rayondan təzliklə və qeyd-şərsiz çıxması halında.

Başqa sözlə, Sərkisyan prezidentlərin iyuna nəzərdə tutulan növbəti görüşünə konkret kompromislə gəlməlidir. Yeni ermənilərin taleyi yenə öz əlindədir və "sülh, yoxsa müharibə" seçimini öncə onlar edəcəklər. Odur ki, hesab etmək olar ki, Vyana görüşü yalnız nisbi sakitlik və erməni tərəfi üçün sonuncu fürsət yaradıb. Bu yerdə yalnız onu əlavə edək ki, düz bir aydan sonra - iyunun 19-da Bakıda "Formula 1" beynəlxalq yarış başa çatacaq...

□ Siyasət şöbəsi

Milli Məclisin deputatı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə 28 May - Respublika Günü münasibətilə amnistiya elan edilməsi ilə bağlı Milli Məclisə təqdim olunmuş layihəsində amnistiya tətbiq edilməsi nəzərdə tutulan şəxslərin dairəsi məlum olub.

APA-nın məlumatına görə, qərar layihəsinə əsasən, yalnız böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlər törətdiklərinə görə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş şəxslər, bu şəxslərdən başqa müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik çəkilməmiş hissəsi 1 ildən artıq olmayan məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkən şəxslər, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama cəzasının bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik çəkilməmiş hissəsi 1 ildən artıq olmayan şəxslər, habelə böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlər törətdiklərinə görə intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama cəzasına məhkum edilmiş şəxslər, hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəza təyin edilmiş şəxslər, islah işləri növündə cəza təyin edilmiş şəxslər, ictimai işlər növündə cəza təyin edilmiş şəxslər, əsas cəza növü kimi müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzası təyin edilmiş şəxslər, əsas cəza kimi 2 min manatdan artıq olmayan miqdarda cərimə cəzası təyin edilmiş və bu qərarın tətbiq edildiyi gün cərimə cəzasının

Amnistiya aktı kimlərə şamil olunacaq?

Mehriban Əliyevanın parlamente təqdim etdiyi layihənin detalları açıqlandı

ödənilməmiş hissəsi 2 min manatdan artıq olmayan şəxslər, habelə böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayət törətdiklərinə görə əsas cəza kimi cərimə cəzası təyin edilmiş şəxslər, azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olmayan cəzaya şərti məhkum edilmiş və ya bu növ cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş, yaxud bu növ cəzanın çəkilməsi Cinayət Məcəlləsinin 79-cu

maddəsinə müvafiq olaraq təxirə salınmış şəxslər amnistiya tətbiq edilənlərin dairəsinə düşəcək.

Qadınlar, cinayət törədən 18 yaşına çatmayan şəxslər, bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik 60 yaşına çatmış kişilər, bu qərar qüvvəyə minənədək birinci, ikinci və ya üçüncü qrup əil sayılmış şəxslər, öhdəsində (himayəsində) yetkinlik yaşına çatmayan övladı

və ya birinci və ikinci qrup əil övladı olan kişilər, o cümlədən bu qərarın qüvvəyə mindiyi gündəlik atalığı, övladlığa götürməsi, qəyyumluğu və himayəçiliyi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən olunmuş şəxslər, İkinci Dünya müharibəsi dövründə faşizmə qarşı döyüşlərdə iştirak etmiş, eləcə də həmin vaxt SSRİ Silahlı Qüvvələrində və arxa cəbhədə xidmət etmiş və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bunlara bərabər tutulan şəxslər, həmçinin bu döyüşlərdə həlak olmuş və ya xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin yaxın qohumları, Azərbaycanın, habelə keçmiş

SSRİ-nin orden və medalları ilə təltif olunmuş şəxslər (bu orden və medallardan məhrum edilmiş şəxslər istisna olmaqla), keçmiş SSRİ dövründə repressiyalara məruz qalmış, sonradan səlahiyyətli orqanların qərarı ilə bəraət almış şəxslər və onların yaxın qohumları, 1948-1953 və 1988-ci illərdə etnik təmizləmə, terrorçuluq və soyqırım siyasəti nəticəsində Ermənistan SSR-dən deportasiya edilmiş şəxslər, 1988-1993-cü illərdə Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal nəticəsində öz doğma torpaqlarından məcburi köçürülmüş şəxslər, Çernobil qəzasının aradan qaldırılmasında iştirak etmiş və onlara himayəçilik edən şəxslər (himayəçilik qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada müəyyən olunubsa), 1990-cı il 20 Yanvar faciəsində əil olmuş şəxslər və ya şəhid olmuş şəxslərin yaxın qohumları, Xocalı soyqırımında

əil olmuş şəxslər və ya şəhid olmuş şəxslərin yaxın qohumları müddətindən asılı olmayaraq müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad ediləcəklər.

Eyni zamanda bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik cəzasının çəkilməmiş hissəsi 6 aydan artıq olmayan şəxslər (amnistiya tətbiq olunmasına məhdudiyetlər nəzərə alınmaqla) təyin olunmuş cəzalardan azad olunacaqlar. O cümlədən 4 ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş şəxslərin cəzalarının bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik çəkilməmiş hissəsi 6 aydan artıq olduqda çəkilməmiş cəza 6 ay azaldılacaq.

Qərar layihəsinə əsasən, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama cəzasının bu qərar qüvvəyə mindiyi gündəlik çəkilməmiş hissəsi 1 ildən 2 ilədək olan şəxslər, əsas cəza kimi 2 min manatdan artıq miqdarda cərimə cəzası təyin edilmiş şəxslər, azadlıqdan məhrum etmə cəzasına şərti məhkum edilmiş şəxslər, azadlıqdan məhrum etmə cəzasından şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslər və azadlıqdan məhrum etmə cəzasının çəkilməsi təxirə salınmış şəxslər təyin olunmuş cəzalardan azad ediləcəklər.

Qərar layihəsinə əsasən, amnistiya aktı iyunun 15-də qüvvəyə minəcək.

Bitməyən müharibəyə görə ittihamlar

5 aprel atəşkəsinə görə tənqidi fikirlər səngimir; Qabil Hüseynli: "Müharibənin dayandırılması xarici təzyiqlərin nəticəsi idi..."

Aprel əvvəllərində 4 günlük savaşa cəbhə xəttində başlayan gərginliyin izləri bu günə qədər davam etməkdədir. Azərbaycan ordusunun möhtəşəm qələbəsi ilə xalqımızın əhval-ruhiyyəsi artdı, hər kəs müharibəyə kökləndi. Lakin aprelin 5-də bağlanan atəşkəs sazişi prosesləri başqa istiqamətə yönəldi.

Məhz bundan sonra müharibə ətrafında bir sıra ittihamlar səslənməyə başladı. Əksəriyyət yeni atəşkəsi pisləməklə yanaşı, təzadlı fikirlər səsləndirir. Maraqlıdır ki, belə fikirlər təkcə sadə xalq tərəfindən eşidilmədi, birinci Qarabağ savaşında döyüşənlər, vaxtilə Azərbaycan rəhbərliyində təmsil olunanlar və hərbi ekspertlər, politoloqların əksəriyyəti müharibənin dayandırılması ilə bağlı müxtəlif fikirlər söylədilər.

Son olaraq, 1992-ci ildə "Laçın alayı"nın komandiri olmuş Arif Paşa "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Azərbaycan ordusunun Rusiyanın iradəsi ilə müharibəni dayandırmasından təəssüfləndiyini bildirib. Savaşın ordumuzun üstün olduğu bir vaxtda dayandırılması ilə bağlı tənqidi fikirlər səsləndirilənlərə qarşı mövqelər də var.

Politoloq Qabil Hüseynli qəzetimizə açıqlamasında siyasi proseslərin içərisində ol-

mayan şəxslər üçün belə fikir işlətməyin asan olduğunu söylədi: "Müharibə təkcə hərbi meydanlarında aparılan döyüşlərdən ibarət deyil. Bunun dövlətlərarası münasibətlər tərəfi də var. Azərbaycan ele bir ölkədir ki, MDB məkanı ilə qırıqlmaz surətdə bağlıdır. MDB məkanına da hökmranlıq etməyə çalışan Rusiya kimi bir dövlət var. Rusiya isə Ermənistanla mütəfiq gözü ilə baxan, bu ölkəyə himayədarlıq edən ən böyük dövlətdir. Kim istəməzdi ki, uğurlu döyüşlərə başlamış, arxasında cəmiyyətin döyüş ruhunu hiss edən ordu əməliyyatları davam etdir-

məsən? Demək, əməliyyatların dayandırılmasının obyektiv tərəfləri var. Bunun içərisində Rusiya faktorunu unutmaz olmaz. Müharibəni davam etdirseydik, Rusiya ilə qarşı-qarşıya gəlməli idik. İndiki şəraitdə Rusiyanı qarşısına alıb, Ermənistanla müharibə aparmaq imkanlarımız yoxdur. Qərb dövlətlərinin özü də əməliyyatların dayandırılmasını tələb edirdilər. Doğrudur, onların tələbləri ciddi və sərt xarakter daşıyırdı. Müharibənin dayandırılmasını sərt şəkildə tələb edən Rusiya idi. Belə olan şəraitdə Azərbaycan nə etməli idi?"

Politoloqqa görə, Azərbaycan Rusiya ilə indiyə qədər topladığı siyasi kapitalı məhv etməmək üçün siyasi maneə etməlidir: "Rusiya ilə düşmənçiliyə getməmək üçün ordumuz əməliyyatları dayandırdı. Vyana görüşlərində göründü ki, bizə yaxın olduğunu göstərən ABŞ da əməliyyatların dayandırılmasının tərəfdarı imiş. Ərazi bütövlüyümüzü birmənalı şəkildə müdafiə edən Almaniya - ATƏT sədri də bu mövqedə imiş. Müharibənin davam etdirilməsi müxtəlif

provokasiyalarla nəticələne bilərdi. Bunu açıq şəkildə deməliyik. Azərbaycan üçün beynəlxalq şəraitdə əlverişsiz vəziyyətin yaranması üçün cəhdlər edilə bilərdi. Müharibə təkcə ölkədaxili vəziyyətlə bağlı idi. Beynəlxalq şəraitin əlverişli olması da şərt idi. Müəyyən müddət fürsət yarandı və ordumuz bundan istifadə edə bildi. Amma sonradan ordumuz və Azərbaycan dövləti ciddi təzyiqlərə, hətta şantaj xarakterli təzyiqlərə məruz qaldı. Bu baxımdan da hərbi əməliyyatları davam etdirmək mümkün olmadı. Kimlərsə bunu qınaya bilər. Amma bunun mümkün nəticələrini proqnozlaşdırmaq lazımdır. Bölgədə gedən prosesləri ortaya qoyub, bunun ətrafında analizlər aparıb, buna uyğun siyasət yürütmək lazımdır. Mənə ele gəlir ki, müharibənin dayandırılması Azərbaycanın siyasi

rəhbərliyinin iradəsindən daha çox, xarici təzyiqlərin nəticəsi idi".

Politoloq bu cür fikirlərin ortaya çıxmasının səbəblərini də açıqladı: "Azərbaycan xalqı bir neçə millətdən biridir ki, çətin anlarda birləşməyi, milli ruh yüksəkliyi nümayiş etdirməyi, milli həmrəyliyə gəlməyi bacarır. Son hadisələr də onu göstərdi ki, xalqda vətən naminə birləşmək keyfiyyətləri kifayət qədər yüksəkdir. O keyfiyyətlər insanların tutduğu mövqedən, təhsil səviyyəsindən asılı olmayaraq, vətənpərvərlik ruhu var və yeni gələndə cəsarət gəlməyi bacarır. Ölkəmizdə insan faktorunu kifayət qədər inkişaf etdirib. Buna görə də yeri gələndə xalqımızda döyüş ruhunu hərəkətə gətirmək asandır. Torpaqlarımızı düşməndən bu mənəvi keyfiyyətlərimizə görə xilas edə bilərik".

□ Cavansir ABBASLI